

IPV-PRO&POL

Intimate Partner Violence: impact, processes, evolution and related public policies in Belgium

**De uitdagingen van het strafrechtelijke « keurslijf ».
Een analyse van gerechtelijke dossiers**

Isabelle Ravier & Sarah Van Praet

Conférence finale 17.02.22 Eindconferentie

Inleiding

Onderwerp van deze presentatie

- Inductieve analyse van gerechtelijke dossiers
- Focus op de uitdagingen van het “costard pénal” (Lévy & Zauberman, 1997) (het “gerechtelijke keurslijf”) bij complexe sociale feiten, en met name IPV

“Tailler un costard juridique” (Lévy & Zauberman, 1997, p. 152) -> het opstellen van PV is als het aantrekken van een keurslijf
De specifieke (en reducerende) lezing door de politie van een sociaal feit aan de hand van het strafrecht:

- Door zich te concentreren op de constitutieve bestanddelen van de kwalificatie,
- Door de elementen die geen constitutief bestanddeel zijn grotendeels te elimineren.

Selectie van gerechtelijke dossiers

Gediversifieerde selectie : 142 parketdossiers

- 3 gerechtelijke arrondissementen (in elk gewest)
- 2000, 2010, 2018
- IPV vertalen naar preventiecodes: slagen & verwondingen, bedreigingen, belaging, doodslag, verkrachting en "familietwist"
- Gesponeerd + vervolgd

Selectie van gerechtelijke dossiers

Zeer verschillende situaties wat betreft soorten geweld, slachtoffers, koppels

- Verdachte: man (82%) - vrouw (18%)
- *alle leeftijden*, maar gemiddeld 39 (voor verdachten/daders) en 38 (voor slachtoffers)
- alle stadia van de relatie
- 70% van de dossiers vermelden kinderen

Verschillende vormen van geweld

De vormen van geweld vermeld in de dossiers

- Fysiek geweld
- Sexueel geweld

« Op maandag 19/11/2018 nam Mr mij vast. Hij wilde seks met mij, hij zei 'je bent mijn vrouw, je moet mij gehoorzamen. Zo vaak ik seks wil per dag, moet jij dit doen'. Hij had mij heel stevig vast, hij is heel sterk. Ik kon mij niet loswringen. Ik was aan het huilen. Toen gaf hij mij harde klappen in mijn gezicht zodat mijn oren ervan tuitten. Hij nam toen een mes uit de keuken. Hij zei dat ik seks met hem moest hebben, omdat hij mij anders in stukken zou snijden »

slaan, vuistslagen, herhaalde slagen (bv. kopstoten: één harde en 3 zachtere), wurging, (poging tot) defenestratie, messteken ...

Verschillende vormen van geweld

De vormen van geweld vermeld in de dossiers

- Geweld tegen voorwerpen
- Psychologisch geweld

“Hij begon me enorm veel sms'jes te sturen, belde me met een verborgen nummer. Hij is ook meerdere keren naar mijn werk gegaan, minstens 10 keer (...). Hij is ook ontelbare keren naar mijn huis gekomen om dan zonder ophouden aan te bellen (...). Hij ging ook naar het huis van mijn vrienden om te zien of hij me daar kon vinden, omdat mijn auto niet voor mijn huis stond. Sinds 15/04/2018 20.00 uur, heeft M mij 48 keer geprobeerd te bereiken”

“Ze toont ons het graf van haar in 2006 overleden partner. Aan het graf is duidelijk te zien dat er voorwerpen dewelke er voorheen stonden, nu verdwenen zijn. Tevens is een struik die op het graf staat volledig kortgeknipt en enkele andere uit de grond getrokken.”

Verschillende vormen van geweld

In verschillende combinaties

Soms

- gedurende een langere periode,
- zonder voorafgaande klacht of
- herhaalde klachten

Aanmelden aan politie

1. Verschillende manieren van aanmelden aan de politie

“Hallo, ik heb mijn vrouw vermoord, mevrouw. En ik kom, ik wilde niet, ik kom toch naar de politie. Ik heb daar twee kinderen. Ze bedriegt me, het is al twee weken, mevrouw”. De politievrouw vraagt: "Zijn ze daar alleen achtergebleven?" - "Ja, mevrouw, schiet alstublieft op, ik heb gedood. Ze bedriegt me", huilt hij.”

“Mijn dochter heeft dan de politie gebeld. Zij zijn dan gekomen. Ik heb veel slagen gekregen. Ik heb dit altijd door de vingers gezien. Maar mij wurgen en zien dat ik in de problemen kom. Nee. Ik heb altijd gezwegen”

“(…) nadat wij haar partner van zijn vrijheid hadden beroofd voor feiten van aanranding van de eerbaarheid van twee minderjarige meisjes (...) gaf de dame aan dat zij opgelucht was dat hij werd opgesloten en dat wij hem gerust voor langere tijd in de gevangenis mochten steken (...) Wij hebben toen met haar de afspraak gemaakt dat zij onze diensten hiervoor op een later tijdstip mocht contacteren.”

Aanmelden aan politie

2. Aanmelden ≠ klacht willen neerleggen...

- Sommigen weigeren om klacht in te dienen
- Anderen wensen hun klacht weer in te trekken
- Situatie verandert / ambivalentie

“Ik verneem dat de feiten in het eerste gedeelte van mij verklaring vermeld, vallen onder belaging en stalking dat een klachtmisdrijf is. Ik wens echter geen klacht hiervoor neer te leggen en ik wens ook geen vervolging voor de rechtbank. Ik wil alleen maar dat u eens met [ex] praat over die zaken en hopelijk kan u hem sensibiliseren om mij gerust te laten zodat wij hopelijk op een normale manier met elkaar leren omgaan”

“Mevr wil liever geen problemen creëren voor Mr.”

“Mevr zou doodsbang zijn voor M. Zij weet heel goed dat hij mevr. regelmatig blijft slaan maar zij dient geen klacht in.”

“Toen ik hoorde dat hij instemde met een scheiding, wou ik in feite mijn klacht terug trekken uit angst dat de situatie opnieuw zou escaleren. Ze zeiden mij dat ik geen klacht kon intrekken. Indien mijn partner zou uitgenodigd worden voor verhoor dan durf ik met meer thuis te komen Ik heb echt bang van hem. (...) Ik wil zo weinig mogelijk problemen voor hem maken zodat ik rustig kan scheiden. (...) Ik ben echt bezorgd om de klacht”

Aanmelden aan politie

3. Verwachtingen gelezen in de verklaringen: Verwachtingen t.a.v. justitie?

- “Dit moet stoppen...”
Het geweld... of de relatie...
- Een signaal geven
- Een dringende interventie
- Gerechtelijke vervolging

“Ik wens dat er rechtsvervolging gepleegd wordt”

“Ik wens uitdrukkelijk schadeloos te worden gesteld voor al deze onkosten” (ziekenhuis, kosten geannuleerde rijnschool...)

“Ik zou graag morgen politiebegeleiding krijgen wanneer ik persoonlijke spullen ga ophalen. Ik ben bang dat M. alles zal stukslaan wat van mij is.”

“Ik sta erop dat mijn ex-partner tot de orde geroepen wordt om me met rust te laten en me niet langer met de dood te bedreigen”

“Wat de feiten betreffen die zich voordeden op datum van 05/07/2010 kan ik u zeggen dat ik toen geen klacht wilde indienen maar enkel een signaal geven naar mijn man toe. Ik kan u zeggen dat het geholpen heeft. Sindsdien is er geen enkel incident meer geweest”
“Ik wil alleen dat ze leert zichzelf te beheersen en met me praat in plaats van boos te worden”

Het “aanbod” van het strafrechtssysteem

1. De politie

- De strafrechtsbedeling voorbereiden
  - Een slachtoffer en een verdachte
  - Bewijsvoering
- De reacties van politie

"U wijst me erop dat wanneer een relatie voorbij is, men niet meer samen verblijft, nergens niet meer.

"We vragen ook om patrouilles langs te sturen"

“Vraag: Vindt u van uzelf dat u een alcoholprobleem heeft?
Antwoord: Ik kan stoppen. Misschien heb ik een klein probleem. Vraag: Ook uw vrouw zegt dat uw alcoholverbruik buitensporig is. (...) Vraag: Maar heeft uw vrouw gelijk of niet? Antwoord: Ze heeft wel gelijk. Het is mijn probleem.”

"U deelt mij mee dat ik uit de buurt van mijn vriendin moet blijven en dat ik haar niet meer mag ontmoeten. U zegt me dat U geen enkele overtreding zal tolereren.“

Het “aanbod” van het strafrechtssysteem

2. Het parket: seponeren of vervolgen?

- Het tweesnijdend zwaard van de “actuele situatie”

3. De hoven en rechtbanken

“U laat me weten dat de magistraat een therapeutische follow-up gaat opleggen voor mijn alcoholprobleem. Ik neem hier nota van en ik beloof hierop in te gaan. U zegt me dat ik mijn woning nu moet verlaten in afwachting van een latere beslissing. Dit was zowieso voorzien. U deelt mij mee dat de magistraat mij zal verplichten geen enkel contact meer te hebben met M., noch fysiek, noch per telefoon of gsm... Ik heb dat goed begrepen”

De uitdagingen van het strafrechtelijk « keurslijf »

1. Dit “keurslijf” sluit slecht aan bij deze complexe situaties - te hoge verwachtingen van justitie

- Ambivalentie van slachtoffers in een intieme relatie met dader
- Nadruk op bewijs "bevoordeelt" (incidenten van) fysiek geweld
- Gebrek aan contextuele elementen om de dynamiek van de relatie te begrijpen

2. Complexiteit van kwetsbare sociale situaties

- Slachtoffers met meerdere kwetsbaarheden
- Daders met een "verbrijzelde" identiteit

De uitdagingen van het strafrechtelijk « keurslijf »

3. Moeilijk om een onderscheid te maken tussen “conflicten” (situationeel geweld) en “geweld” (intiem geweld) tussen partners

Isabelle Ravier & Sarah Van Praet

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Wenst u meer informatie? Stuur ons zeker een mail!

Isabelle.Ravier@just.fgov.be

Sarah.VanPraet@just.fgov.be